

Plumb de George Bacovia

Incadrarea in epoca literara.

-Curente si orientari literare. Receptari critice.-

Numele real al poetului este Gheorghe Vasiliu, nascut la Bacau in septembrie 1881, localitate de care-si leaga intreaga existenta, dupa cum ii marturiseste lui I. Valerian - "De acest oras...imi sunt legate; ioate amintirile mele din copilarie, ca si din viata adulta". O posibila interpretare a pseudonimului sau, Bacovia, este legata de numele roman al Bacaului, pe care-l gaseste in dictionarul lui Hasdeu, dar si de Bacchus - zeul vinului si al vitei de vie. Bacovia n-ar insemna decat "Calea lui Bacchus", ne spune Ion Nistor in tabelul cronologic al volumului Plumb, Editura Minerva, Bucuresti, 1981.

George Bacovia este primul nostru poet modera, dar si cel mai important poet simbolist, inspirandu-se mai mult din poetii decadenti francezi si Baudelaire, decat din poetii simbolisti propriu-zisi. El reuseste sa fie modern prin socul pe care poezia sa il produce asupra cititorilor, prin originalitatea conceptelor si atitudinea diferita a eului liric. Relatia sa cu restul poeziei simboliste, atat romana cat si franceza, este descrisa plastic de criticul Nicolae Manolescu in prefata volumului citat mai sus - "Simbolismul bacovian e, fata de celalalt, ca o lume asemanatoare si paralela, deformata insa intr-o oglinda ce nu numai rastoarna imaginea, dar schimba proportiile". Desi primul sau volum de versuri - Plumb din 1916 nu are ecoul scontat in randul criticii, deoarece Romania se pregatea pentru intrarea in razboi, exista voci importante ce-l sustin. Macedonski scria in numarul 7 din 1 ianuarie al Faciei, stabilind filiatii interesante - "In Franta principii poetilor sunt proclamati de confratii lor. La noi e mai bine. ii proclama talentul lor, si principe va ramane Bacovia in toti timpii, prin o parte insemnata a poeziilor lui. Unele dintre ele sunt mai pline; de farmec decat ale lui Verlaine, iar altele sunt tot atat de ciudate ca ale lui Mallarme..."

-Tema si semnificatiile titlului-

Poezia este una dintre cele mai originale arte poetice simboliste si are ca titlu simbolul central al poeziei, plumbul. Acesta marcheaza intreaga poezie, sugerand o apasare sufleteasca, o presiune imensa la care este supusa fiinta poetului, intr-un univers lipsit de orizont si de speranta. Metalul ales sa reprezinte aceste semnificatii are o greutate mare si o culoare specifica, cenusie, ce ne introduce in atmosfera mohorata si apasatoare a poeziei bacoviene. Alegerea lui nu este intamplatoare, amintind de obsesiile alchimistilor de a-l transforma in aur, deci de a gasi o cale de innobilare a fiintei prin poezie. Tot ce atinge plumbul, intr-o alchimie rasturnata, isi schimba esenta si devine moarte si apasare - zborul se transforma in cadere, florile mor si impietresc pe morminte, pana si moartea e "turnata" in plumb - "sicriile de plumb". Poezia va insemna deci, o stare de criza, o magie rasturnata, ce ne va purta intr-un peisaj lunar, lipsit de fiinte si dominat de moarte. Alienarea acestei lumi aminteste de E. A. Poe, Laforgue sau de instrainarea lui Rimbaud fata de lume, dar si de sine „je est un autre” .

-Elemente de structura si compozitie-

Poezia este formata din doua catrene simetrice si identice ca structura Ele ilustreaza perfect cele doua planuri ale poeziei - planul exterior si planul interior. Acest dublu tipar este specific poeziei bacoviene, planul exterior este intotdeauna o reflectare a celui interior. Bacovia nu descrie peisaje, ci ne da indicii despre starile sale de spirit, intr-o intortocheata geografie interioara, cu valoare simbolica. Incipitul aseaza direct poezia in zona mortii, in timp ce finalul aduce o imagine a neputintei prin "aripile de plumb".

-Procedee si mijloace artistice. Imagini si figuri de stil.-

Poezia se deschide cu o imagine funerara, reprezentata de "sicrie", in care somnul e un substitut al mortii. Decorul este lugubru, sicrie, coroane care scartaie, vesminte funerare - reflectand toate o stilizare excesiva, pe care criticul Eugen Lovinescu o percepea drept artificialitate in 1922. Vantul nu aduce deloc un aer natural in acest peisaj, fiind un simbol al distrugerii treptate a universului, marcata printr-o imagine auditiva. "Florile de plumb" nu mai reprezinta un oximoron, ca in cazul lui Arghezi, ci un simplu epitet metaforizant care arata impietrirea, asocierea cu moartea, corelat cu epitetul antepus "funerar vesmant". Rigiditatea si Ostentatia acestei lumi bantuita de moarte socheaza. socul este, insa, unu! voit - criticul Nicolae Manolescu sustine in prefata volumului Plumb, Editura Minerva, Bucuresti, 1981 ca Bacovia "e modern fiindca socheaza ochiul, urechea, imaginatia, arta." Metafora este figura de stil predominanta, alaturi de simbolul plumbului, creand impreuna o atmosfera oprimanta, marcata de imaginea mortii. Epitetul "singur" indica izolarea si instrainarea eului poetic fata de lume si de sine, alienarea fiind semnul poeziei moderne.

Al doilea catren e o imagine in oglinda a primului, reluand ideea Somnului. Repetitia, mijloc artistic specific poeziei simboliste, se opreste, insa aici. Somnul nu mai este imaginea unei latente - "amorul intors" are o cu totul alta conotatie simbolica. intoarcerea este catre moarte, catre lumea plumbului si a presiunii telurice. Metafora din primul vers al catrenului al doilea face trecerea la planul interior, prin referirea la iubire.

Antiteza dintre concretetea plumbului si notiunea abstracta, sugerata prin simbol, este un element important al constructiei poeziei. "Amorul ...de plumb" simbolizeaza erosul impietrit, invins, ce nu mai reprezinta o cale de salvare din acest univers. Atinsa de alchimia inversa a plumbului, iubirea si tot ce trebuia sa insemne zbor si inaltare se transforma iri cadere si in neputinta - "si-i atarnau aripile de plumb". Aripile, ce reprezentau in mod normal speranta si diafanul, se contamineaza de aceasta apasare grea si devin "de plumb". Frigul este expresia termica a insingurarii si alienarii eului poetic, ce se percepe din afara, ca pe un obiect. Astfel, versul "Stam singur in cavou" devine - intr-o exprimare in maniera lui Rimbaud - "Stam singur langa mort", producandu-se o depasire a granitelor sinelui si o instrainare in acelasi timp. Strigatul aproape isteric ramane singura imagine auditiva a strofei a doua, tonalitatea sa, fiind foarte departe de muzicalitatea restului poeziei simboliste. Decorul artificial, ariditatea acestei lumi "de plumb" in care se regizeaza cu voluptate spectacolul mortii fac din poezia bacoviana un univers al obiectelor, al repetitiilor mecanice si al

grimaselor in spatele carora se ghiceste ironia si hohotul nevrotic al poeziei moderne.

-Versificatia-

Versurile au rima imbratisata si masura de zece silabe. Ritmul predominant este iambic, dar apar si peonul si amfibrahul. Ritmul, aparent monoton, da o forma melopeica versurilor, ce se apropie de incantatie.

-Modurile si timpurile verbale-

Muzicalitatea poeziei este data de tonalitatea stinsa a imperfectului, timp al actiunilor incepute in trecut, ce continua in prezent, imprimand ideea de repetitivitate, de continuitate. Armonia versurilor se realizeaza prin combinarea consoanelor inchise din cuvinte precum "vesmant" sau "vant" cu tonalitatile stridente, aproape onomatopeice din "scartaiau" sau "frig". Folosirea perfectului compus nu intrerupe seria imperfectelor, deoarece verbul folosit - "am inceput" - contine in sine ideea semantica de continuitate. Conjunctivul "sa strig", chiar daca anunta o actiune ipotetica, vrea sa sugereze trecerea de realitatea senzoriala a sunetelor. Poezia devine expresia unei tensiuni care afecteaza si isterizeaza simturile.

-Concluzii-

George Bacovia reuseste sa prefigureze in aceasta arta poetica liniile de forta ale perioadei urmatoare, ramanand in acelasi timp obsedant de simplu si, in mod vizibil, afiliat simbolismului. Strania lume funerara a Plumbului devine un spatiu de referinta al modernitatii, anticipand rafinarea expresiei si intelectualizarea limbajului de mai tarziu.